

TopScore Analysis

प्रो. प्रविण चोरमले

कंबाईन मुख्य 2025

गट ब आणि क

वर्गीकरण आणि विश्लेषणात्मक प्रश्नसंच: 2012 ते 2024

- ① सामान्य विज्ञानाच्या तयारीसाठी राज्यसेवा पूर्वच्या २०१२ ते २०२३ च्या प्रश्नांचा स्पष्टीकरणासह समावेश
- ② करंट आकडेवारी व महत्वाच्या फॅक्ट चा विषयानुरूप सहभाग
- ③ लेटेस्ट अभ्यासक्रमानुसार सर्व प्रश्नांचा समावेश
- ④ 70 + गुणांची हमखास हमी

COMBINE MAIN

(वर्गीकरण व विश्लेषणात्मक प्रश्नसंच 2012-2024)

लेखन व संकलन : प्रा. प्रविण इंदूमती श्रीराम चोरमले

Email : chormalepravin@gmail.com

pravincpublication@gmail.com

प्रकाशक :

प्रविण सी. पब्लिकेशन

128/3/1 बारंगणी मळा, ओव्हीओ गार्डन, फ्लॅट नं. ए 104,

धायरी - 411041

ऑफिस - 3 रा मजला, निलय कॉम्प्लेक्स, हॉटेल शेतकरीच्या

शेजारी, आनंद नगर, पुणे - 411051

Email : pravincpublication@gmail.com

Telegram : Pravinchormaleanalysis

© लेखकाधिन

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted, in any form or by any means, without permission. Any person who does any unauthorised act in relation to this publication may be liable to criminal prosecution and civil claims for damages.

आवृत्ती सहावी : 2 मार्च 2025

मूल्य ₹ 1055/-

अक्षर जुळवणी/मांडणी : Pravin_C_Publication Team, Pune

मुखपृष्ठ : Urban Pixels.in

विशेष सूचना :

पुस्तकातील माहिती शक्य तेवढी अद्ययावत व अचूक देण्याचा प्रयत्न केला आहे. तरीही नजरचुकीने काही त्रुटी असल्याचे निदर्शनास आणून दिल्यास योग्य त्या सूचनांचा पुढील आवृत्तीत आवश्यक विचार करू. तसेच पुस्तक वाचताना काही समस्या निर्माण झाल्यास 9700529393 या भ्रमणध्वनी क्रमांकावर कॉल करून प्रत्यक्ष निराकरण करू शकता. तसेच विविध संकेतस्थळ, विविध संदर्भग्रंथांचा उपयोग करून पुस्तकाची रचना केली आहे. तरी लेखक, प्रकाशक, विक्रेता सर्व बाबींशी सहमत असेलच असे नाही.

INDEX

1

इतिहास विभाग

1

सामाजिक
आर्थिक जागृती

26

क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	दयानंद सरस्वती/आर्य समाज	2	26
1.2	स्वामी विवेकानंद / रामकृष्ण मिशन	1	27
1.3	परमहंस सभा व प्रार्थना सभा	3	29
1.4	समाज प्रबोधन चळवळ उदयास येण्याची कारणे	2	31
1.5	आर्थिक राष्ट्रवाद	5	31
1.6	स्त्री सुधारणा/धर्मांतर	9	34
1.7	उद्योग	6	37
1.8	ब्रिटीश सत्तेचे परिणाम	2	40

2

महत्वाच्या
व्यक्तींचे कार्य

41

2.1	महात्मा फुले (1827-1890)	7	41
2.2	राजर्षी शाहू महाराज	10	44
2.3	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	10	48
2.4	न्या. म. गो. रानडे (1842-1901)	3	51
2.5	लोकहितवादी गोपाळ हरी देशमुख	1	53
2.6	वि. रा. शिंदे देशमुख	4	54
2.7	गाडगे महाराज	1	56
2.8	रा. गो. भांडारकर	1	56
2.9	विष्णूबुवा ब्रह्मचारी	3	57
2.10	गोपाळबाबा वलंगकर	2	59
2.11	तुकडोजी महाराज	1	60
2.12	लहूजी सालवे (14 नोव्हें. 1794-1881)	1	61
2.13	विष्णुशास्त्री पंडित	1	61
2.14	जगन्नाथ शंकरशेठ	1	62

INDEX

2.15	बालशास्त्री जांभेकर	1	63
2.16	ना. म. जोशी	1	64
2.17	साने गुरुजी	1	65
2.18	महर्षी कर्वे	4	66
2.19	विनोबा भावे	1	67
2.20	आगरकर	1	69
2.21	बाबा पद्मनजी	1	70
2.22	प्रबोधनकार ठाकरे	1	71
2.23	विष्णुशास्त्री चिपळूणकर	1	72
2.24	एकत्रित	8	73

3

वर्तमानपत्रे व शिक्षणाचा परिणाम

77

3.1	वर्तमानपत्रे आणि छापखाने	29	77
1	भारतातील महत्वाची वृत्तपत्रे	5	77
2	महाराष्ट्रातील वृत्तपत्रे	19	83
3	ब्राम्हणेतर / सत्यशोधक वृत्तपत्रे	2	90
4	महत्वाचे कायदे		91
5	छापखाना / मुद्रणालय	3	93
3.2	शिक्षण	8	95
3.3	दळणवळण	1	100

4

राष्ट्रीय चलवळ व इतर समकालीन चलवळी

102

4.1	ब्रिटिश विरोधातील लढे	6	102
4.2	1857 चा उठाव	3	112
4.3	ब्रिटीशांची महसुल व्यवस्था	3	116
4.4	गव्हर्नर जनरल	5	117
4.5	काँग्रेसपूर्व संघटना	16	124
4.6	काँग्रेस - मवाळ युग	9	131
4.7	काँग्रेस - जहाल युग	18	137
4.8	गांधी युग	20	148
1	असहकार चलवळ	1	148
2	स्वराज्य पक्ष	1	150
3	सविनय कायदेभंग	4	150
4	जातीय निवाडा	1	151
5	फैजपूर अधिवेशन	1	153
6	महाराष्ट्रातील वृत्तपत्रे	1	153
7	भारत छोडो	2	154
8	प्रति सरकार	3	155
9	महत्वाच्या व्यक्ती / विधाने	4	155
10	एकत्रित / कालानुक्रमे	2	159
4.9	क्रांतिकारी	18	159
1	महाराष्ट्रातील क्रांतीकारी	14	159
2	भारतातील क्रांतीकारी	3	171
3	जागतिक स्तरावरिल क्रांतीकारी	1	174

INDEX

4.10	शेतकरी / कामगार / आदिवासी	32	174
1	शेतकरी	11	174
2	कामगार	16	181
3	साम्यवादी / समाजवादी	4	187
4	आदिवासी	1	189
4.11	फुटिरतावादी	8	191
1	मुस्लिम लीग	4	191
2	हिंदू महासभा	3	194
3	इतर	1	197
4.12	संयुक्त महाराष्ट्र	3	197
4.13	स्वातंत्र्योत्तर भारत	9	198

5

सामाजिक सुधारणा

205

5.1	दलित समाजातील सुधारणा	7	205
5.2	ब्राम्हणेतर चळवळ	4	211

6

इतर

214

12 214

PRAVIN C
PUBLICATION

INDEX

2

राज्यशास्त्र विभाग

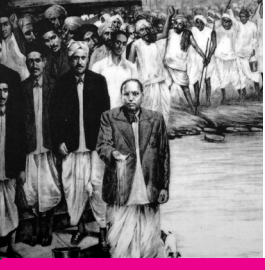
1

भारतीय राज्यघटना

217

क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	राज्यघटना निर्मिती / घटना समिती	57	218
1	1861 चा कायदा	2	218
2	1919 चा कायदा / नेहरू समिती	2	219
3	1935 चा कायदा	7	220
4	संविधान सभा निवडणुका	6	222
5	संविधान सभा सदस्य	8	224
6	अधिवेशने	10	228
7	समित्या अध्यक्ष	13	231
8	महत्वाचे उद्गार	2	235
9	1947 नंतरचे बदल	4	235
10	उद्दिष्टांचा ठराव	3	236
1.2	घटनेची वैशिष्ट्ये - सूच्या / भाग / कलमे / स्रोत	77	237
1	घटनेचे स्रोत	15	237

2	घटनेची वैशिष्ट्ये	28	241
	अ) भारतीय संघराज्य	24	
	ब) संघराज्याबाबत मते	4	
3	महत्वाचे परिशिष्टे/भाग	15	250
4	सूच्या/अधिकार विभागणी	10	255
5	महत्वाची कलमे	5	259
1.3	प्रस्ताविका/सरनामा	23	262
1	महत्वाची तत्वे संकल्पना	8	262
2	स्वातंत्र्याचा क्रम	3	264
3	1942 ची घटनादुरुस्ती	2	264
4	महत्वाचे खटले	4	265
5	सरनाम्याचे महत्त्व	3	269
6	विविध उद्गार	3	270
1.4	राज्य व राज्यनिर्मिती (कलम 1 ते 4)	9	270
1.5	नागरीकत्व (कलम 5 ते 11)	5	274
1.6	मुलभूत हक्क (कलम 12 ते 35)	61	275
1	कलम 12		275
2	कलम 13		275
3	कलम 14	1	276

INDEX

4	कलम 15/16	1	276
5	कलम 14 ते 18	1	277
6	कलम 19	3	278
7	कलम 20		279
8	कलम 21	3	280
9	कलम 21A	3	281
10	कलम 22	1	282
11	कलम 23	1	283
12	कलम 25 ते 28	5	284
13	कलम 29 ते 30	6	286
14	कलम 32	5	288
15	मते / उद्गार	3	290
16	महत्वाचे खटले	7	291
17	हक्कांचे वर्गीकरण	3	293
18	एकत्रित	14	293
19	वैशिष्ट्ये	4	297
1.7	मार्गदर्शक तत्वे (कलम 36 ते 51)	46	298
1	कलम 39A	1	298
2	कलम 40	2	298
3	कलम 44 - समान नागरी कायदा	7	299
4	कलम 47	3	300
5	कलम 50	3	301
6	कलम 51	2	301
7	एकत्रित	20	302

8	भाष्ये / मते	3	307
9	मार्गदर्शक तत्वाची वैशिष्ट्ये	5	308
1.8	मूलभूत कर्तव्ये (कलम 51 A)	29	309
1.9	घटनादुरुस्ती	29	317

2

संसदीय कार्यपद्धती व न्यायालयीन व्यवस्था

330

2.1	राष्ट्रपती/उपराष्ट्रपती	45	330
1	महत्वाची कलमे	3	330
2	पात्रता / वैशिष्ट्य	3	331
3	निवडणूक	8	331
4	शपथ	1	333
5	सदस्यांची नियुक्ती	1	334
6	नकाराधिकार	3	334
7	आणीबाणीविषयक अधिकार	14	335
8	क्षमादानाचा अधिकार	2	341
9	राजीनामा	2	342
10	महाभियोग	1	343
11	अध्यादेशाचा अधिकार	2	343
12	नेमणुकीबाबत	3	344
13	भारताचे राष्ट्रपती	2	345
2.2	लोकसभा	16	346
1	लोकसभेचे अध्यक्ष/उपाध्यक्ष	5	346
2	लोकसभेचे विशेष अधिकार	3	348
3	लोकसभेची सदस्य पात्रता	2	348

INDEX

4	लोकसभेचे विसर्जन	1	349
5	लोकसभा सदस्य संख्या	4	349
6	प्रोटेम स्पीकर	1	351
2.3	राज्यसभा	9	351
1	विशेषाधिकार	4	351
2	समित्या / सदस्य	1	352
3	सदस्य संख्या / स्वरूप	2	353
4	राज्यांची सदस्य संख्या	2	353
2.4	पंतप्रधान/मंत्रिमंडळ	12	354
2.5	संसद/कामकाज पद्धती	41	358
1	महत्वाची कलमे	1	358
2	प्रश्नोत्तराचा तास	5	360
3	संयुक्त बैठक	3	361
4	संसदीय समित्या	9	362
5	सचिवालय	4	365
6	तहकुबी / सत्रसमाप्ती	2	367
7	संसदेचे कायदेविषयक अधिकार	5	368
8	विविध विधेयके - मांडणी	2	369
9	संसदेचे अधिकार व कार्ये	7	370
10	विविध नीधी	3	372
2.6	दिल्ली बाबत तरतुदी	1	373
2.7	विविध आयोग	8	374
1	नीती आयोग	3	374

2	घटनात्मक दर्जाप्राप्त संस्था	4	375
3	इतर	1	378
2.8	केंद्र-राज्य संबंध	36	378
1	घटनात्मक तरतुदी	11	378
2	केंद्र-राज्य संबंधाबाबत समित्या	6	384
3	कररचना	5	386
4	वित्त आयोग	4	388
5	आंतरराज्य परिषद/विभागीय परिषदा	8	390
6	कार्यालयीन भाषा	2	392
2.9	निवडणूक-निर्वाचन आयोग	17	394
1	भारतीय निर्वाचन आयोग	2	394
2	राज्य निर्वाचन आयोग	3	396
3	मतदारसंघ परिसीयन/पुनर्रचना	2	396
4	महाराष्ट्र राज्य निवडणूक आयोग	3	397
5	निवडणूका	4	398
6	निवडणूक सुधारणा समित्या	1	399
7	विविध पक्ष	1	399
8	इतर	1	400
2.10	सर्वोच्च न्यायालय	62	400
1	स्थापना	4	400
2	पात्रता / नेमणूक	5	401

3	महत्त्वाचे निवाडे / खटले	5	403
4	न्यायालयीन सक्रियता/PIL	10	404
5	सर्वोच्च न्यायालयाच्या अधिकारकक्षा	15	408
6	न्यायाधिकांचे स्वातंत्र्य / अधिकार	4	413
7	महत्त्वाची कलमे	8	415
8	न्यायाधिश संख्या	5	417
9	न्यायालयाचा सल्लामसलतीचा अधिकार (कलम 143)	1	418
10	NJAC - न्यायिक नियुक्ती आयोग	1	418
11	कलम 32	4	419
2.11	कॅंग / महान्यायवादी	22	420
1	कॅंग	13	420
2	महान्यायवादी	9	424
2.12	लोकअदालत/लोकायुक्त	12	426
1	लोकपाल	2	426
2	लोकायुक्त	3	428
3	लोकन्यायालये / लोकअदालत	7	429
2.13	राज्य पुनर्रचना	9	431
2.14	सचिवालय / संचालनालय	6	435
2.15	अखिल भारतीय सेवा	3	437

3

राज्य विधिमंडळ 440

3.1	राज्यपाल	44	440
1	पात्रता-नियुक्ती	11	440
2	महत्त्वाची कलमे	6	443
3	कार्यकारी अधिकार	9	446
4	कायदेविषयक अधिकार	8	448
5	स्वविवेकाधिकार	4	450
6	अध्यादेश / वटहुकुम	1	452
7	दयेचा अधिकार	1	452
8	पदच्युती	3	452
9	महाराष्ट्राचे राज्यपाल	1	453
3.2	मुख्यमंत्री/मंत्रीमंडळ	25	455
1	मुख्यमंत्री - नियुक्ती / कर्तव्ये	3	455
2	मुख्यमंत्री - महाराष्ट्र	2	456
3	मंत्रिपरिषद - वैशिष्ट्ये	1	457
4	मुख्यमंत्र्यांचे अधिकार	2	457
5	मंत्रिपरिषद - सदस्यसंख्या	9	458
6	मंत्री - पात्रता	2	460
7	घटनात्मक तरतुदी	6	461
3.3	विधानसभा	29	463
1	विधानसभा	2	463
2	विधानसभा अध्यक्ष	5	464
3	राज्यांच्या विधानसभा-सदस्य	10	465

INDEX

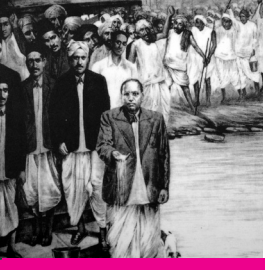
4	सदस्यांची अपात्रता	1	469
5	आरक्षण / आरक्षित जागा	1	469
6	महाराष्ट्राची विधानसभा	5	470
7	विविध समित्या	5	471
3.4	विधान परिषद	35	472
1	सदस्य संख्या	6	472
2	निर्मिती / विसर्जन तरतुदी	7	474
3	विविध राज्यातील वि.प. सदस्य	1	476
4	विधान परिषदेतील सदस्य संख्या	6	476
5	अस्तित्वातील विधान परिषद	6	477
6	महत्त्वाची कलमे	1	479
7	वैधानिक अधिकार	3	479
8	महाराष्ट्रातील विधान परिषद	5	481
3.5	उच्च न्यायालय	12	482
1	महत्त्वाची कलमे	1	482
2	सामाईक उच्च न्यायालय - निर्मिती	3	483
3	न्यायाधीश पात्रता	4	483
4	भारतातील उच्च न्यायालय	1	485
5	उच्च न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र	3	486
3.6	दुय्यम न्यायालये	4	488
3.7	महाधिवक्ता	3	489
3.8	मुंबईचा शेरिफ	5	490

4

पंचायत राज व्यवस्था

493

4.1	भारतातील प्रशासन / पंचायतराज	17	493
1	भारतातील जिल्हा प्रशासन उत्क्रांती	2	493
2	जिल्हाधिकारी पदांची निर्मिती / विस्तार	1	494
3	स्वातंत्र्यपूर्व विविध उपक्रम / योजना	5	494
4	भारतातील पंचायतीराज संस्था	4	495
5	विविध योजना	3	496
6	महाराष्ट्रातील पंचायतराज	2	497
4.2	73 वी 74 वी घटनादुरुस्ती	48	497
1	73 वी घटना दुरुस्ती	31	497
2	74 वी घटना दुरुस्ती	17	507
4.3	ग्रामपंचायत / ग्रामसभा / सरपंच / ग्रामसेवक	16	513
1	कार्यकाळ	1	513
2	ग्रामसभा	6	513
3	समित्या	1	515
4	उत्पन्नाची साधने	2	515
5	गट ग्रामपंचायत	1	515
6	योजना	1	516
7	सरपंच	2	516

INDEX

8	ग्रामपंचायत सेवक	1	516
9	ग्राम न्यायालय	1	517
4.4	पंचायत समिती/सभापती/ सरपंच समिती/गटविकास अधिकारी	7	517
1	भारतातील पंचायत समितींची नावे	1	517
2	महाराष्ट्रातील पंचायत समिती	4	517
3	सभापती	1	518
4	पंचायत समित्यांच्या निवडणुका	1	519
4.5	जिल्हा परिषद/अध्यक्ष/ समित्या/ मुख्य कार्यकारी अधिकारी	23	519
1	जिल्हा परिषदेच्या सभा	4	519
2	अविश्वास	4	521
3	कार्ये	1	522
4	आरक्षण	1	522
5	समित्या	1	523
6	महसूल	1	524
7	जिल्हाधिकारी	7	524
8	उपविभागीय अधिकारी	3	526
9	कायदे	1	527
4.6	महानगरपालिका/महापौर/ समित्या	21	527
1	लोकसंख्या / रचना	3	527
2	महाराष्ट्रातील म.न.पा.	2	528
3	अनिवार्य कार्य	2	528

4	राजीनामा	1	529
5	नामनिर्देशित सदस्य	2	530
6	निवडणुका	1	530
7	म.न.पा. कायदे	1	530
8	समित्या	2	530
9	महानगर क्षेत्र	1	531
10	मनपा आयुक्त	3	531
11	शहरी स्थानिक संस्था	1	532
12	आर्थिक स्रोत	1	532
13	भारतातील मनपा	1	532
4.7	नगरपालिका/नगरपरिषदा	16	532
1	अत्यावश्यक कार्ये	1	532
2	नगरपरिषदेचा निकष	4	532
3	अर्थसंकल्प	1	533
4	गणपूर्ती	2	534
5	बारावी अनुसूची	1	534
6	भारतातील नगरपरिषदा	1	534
7	नगरपंचायत	1	534
8	सदस्य संख्या	2	535
9	महाराष्ट्रातील संख्या	1	535
10	प्रतिनिधित्व	1	535
11	उत्पन्नाचा स्रोत	1	536
4.8	पंचायत राज संबंधित समित्या	15	536
4.9	कटक मंडळे	9	545
4.10	इतर	8	547

INDEX

3

महाराष्ट्राचा भूगोल विभाग

1

महाराष्ट्र : स्थान विस्तार

554

क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	प्राकृतिक विभाग	2	554
1.2	विस्तार/भूसीमा	6	555
1.3	महाराष्ट्रातील प्रशासकीय विभाग	7	561
1.4	महाराष्ट्रातील जिल्हे	13	563
1.5	महाराष्ट्रातील तालुके	6	567
1.6	महानगरपालिका / नगरपरिषदा	1	570
1.7	महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ	1	571

2

प्राकृतिक भूगोल

572

2.1	खडक / मृदा	11	572
2.2	पर्वत/पठार/शिखरे/डोंगर	20	577
2.3	नदी/उपनदी/खोरे	34	581
2.4	ऊर्जा निर्मिती/जलविद्युत/ सिंचन प्रकल्प	14	595
2.5	घाट/लेणी/थंड हवेची ठिकाणे	14	601
2.6	तलाव / सरोवर / बीच	4	605
2.7	किल्ले	1	606

3

खनिजसंपत्ती

607

22 607

4

मृदा

616

4 616

8

महाराष्ट्रातील
जमाती

635

3 635

5

उद्योग

620

8 620

9

सांस्कृतिक महाराष्ट्र
पर्यटन / तिर्थक्षेत्रे

637

4 637

6

शेती

622

10

लोकसंख्या/
स्थलांतर

640

6.1	पिके जाती	2	622
6.2	जिल्हानिहाय उत्पादन / क्षेत्र	5	622
6.3	स्थलांतरित शेती	1	625
6.4	कृषी - परिस्थितिकी विभाग	1	626

7

वनसंपत्ती -
प्राणीसंपत्ती

627

7.1	वने कायदे	7	627
7.2	अभयारण्ये	9	630
7.3	संस्था	1	633
7.4	वनसंपत्ती	3	633

10.1	महाराष्ट्र लोकसंख्या	40	640
1	जिल्ह्यांची लोकसंख्या	4	640
2	वृद्धी दर / दशवार्षिक वाढ	4	648
3	घनता	11	649
4	साक्षरता	5	653
5	लिंग प्रमाण	2	655
6	SC/NT लोकसंख्या	2	656
7	शहरीकरण / नागरीकरण	4	657
8	खेडी/झोपडपट्ट्या	3	659
9	वस्त्यांचा प्रकार/प्रमाण	2	660
10	स्थलांतर	1	661
11	महाराष्ट्रातील भाषिक लोक	1	661
12	संतती नियमन	1	662
10.2	जागतिक लोकसंख्या	1	662

INDEX

11

हवामान पर्जन्य

663

19 663

13

महत्वाच्या संस्था

673

2 673

12

Current

672

3 672

14

दळणवळण

674

2 674

PRAVIN C
PUBLICATION

INDEX

4

भारताचा भूगोल विभाग

1

भारताचा भूगोल 679

क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	भारताचा विस्तार/स्थान/भूसीमा	1	679
1.2	भारतातील नदी प्रणाली	2	682
1.3	पर्वत, पठार, बेटे	3	687
1.4	वने	2	695
1.5	मृदा आणि धूप		699

1.6	शेती	3	700
1.7	आदिवासी जमाती		701
1.8	नैसर्गिक प्रदेश/ त्रिवार्थ वर्गीकरण		702
1.9	पर्जन्य	1	703
1.10	ऊर्जा	2	705
1.11	इतर	2	706

INDEX

5

प्राकृतिक भूगोल विभाग

1

प्राकृतिक भूगोल 708

क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	सौरमाला	1	708
1.2	पृथ्वी-चंद्र	3	709
1.3	महासागर/प्रवाह	2	713

1.4	जगातील प्रदेश/देश	4	715
1.5	भुरुपे	3	717
1.6	खनिजे	1	728
1.7	जागतिक वारे	4	730
1.8	जागतिक जमाती	1	733

PRAVIN C
PUBLICATION

INDEX

6

विज्ञान विभाग

1

भौतिकशास्त्र

738

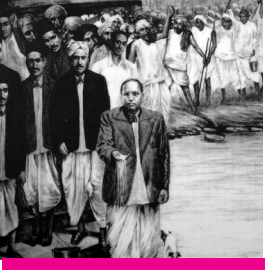
क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	राशी आणि राशींचे मापन	4	738
1.2	गती आणि बल	1	739
1.3	कार्य व शक्ती	4	740
1.4	ऊर्जा आणि दाब	5	741
1.5	उष्णता व तापमान	8	743
1.6	बल व बलाचे प्रकार	3	746
1.7	ध्वनी व तरंग	10	748
1.8	प्रकाश, भिंंग व आरसे	19	752
1.9	विद्युतधारा	4	760
1.10	चुंबक	1	762
1.11	विद्युत चुंबकीय पट्टा	6	764
1.12	किरणोत्सारीता	7	767
1.13	शोध व पुरस्कार	4	769
1.14	खगोलशास्त्र	3	771

2

रसायनशास्त्र

774

2.1	द्रव्य, पदार्थ अवस्था आणि अवस्थांतर	4	774
2.2	अणुसंरचना	14	775
2.3	मूलद्रव्य, आवर्तसारणी व वर्गीकरण	8	782
2.4	धातू व अधातू	13	785
2.5	संयुगे	2	791
2.6	आम्ल, आम्लारी, क्षार	13	792
2.7	रासायनिक अभिक्रिया	12	799
2.8	कार्बन, कार्बनी संयुगे	14	804
2.9	दैनंदिन रसायनशास्त्र	4	811
2.10	बहुवारिके (प्लास्टिक)	2	813
2.11	इतर	2	814

3**प्राणीशास्त्र****816**

3.1	पेशी, उती व रचना	5	816
3.2	वर्गीकरण	12	819
3.3	ग्रंथी, संप्रेरके आणि विकरे	7	826
3.4	पचनसंस्था	4	829
3.5	उत्सर्जन संस्था	5	831
3.6	श्वसन	7	833
3.7	अस्थिसंस्था	4	837
3.8	स्नायू	1	839
3.9	जीवाणू, विषाणू, परपोषी	5	839
3.10	प्रजनन	1	841
3.11	रक्ताभिसरण	2	841
3.12	हृदय	1	842
3.13	रक्त	3	843
3.14	जनुकशास्त्र	7	844
3.15	मानवी उत्क्रांती	3	847

4**वनस्पतीशास्त्र****849**

4.1	वर्गीकरण-संशोधन	7	849
4.2	वनस्पती अवयव	3	854
4.3	वनस्पती औषधी उपयोग	3	855
4.4	वनस्पती वाढ व संप्रेरक न्यूट्रियंट	6	856
4.5	पोषणद्रव्ये	2	859
4.6	रोग	6	860

5**आरोग्यशास्त्र****862**

5.1	आहार व पोषण द्रव्य	6	862
5.2	मानवी रोग व व्याधी	10	865
5.3	उपचार पद्धती/शासनाचे कार्यक्रम	4	869

INDEX

7

अर्थव्यवस्था विभाग

1

भारतीय अर्थव्यवस्था

874

क्र.	विषय	प्रश्न संख्या	पृष्ठ
1.1	भारतीय अर्थव्यवस्थे समोरील आव्हाने / वैशिष्ट्ये	4	874
1.2	स्थूल देशांतर्गत वाटा-विविध क्षेत्रे	4	875

2

भारतीय नियोजन

878

2.1	भारतीय नियोजन - उद्दीष्ट / पार्श्वभूमी	19	878
2.2	नियोजन आयोग/नीती आयोग	13	885

2.3	भारतातील पंचवार्षिक योजना (1 ली ते 12 वी)	64	889
1	पहिली योजना	3	889
2	2 री योजना	5	892
3	3 री योजना	3	894
4	4 थी योजना	3	894
5	5 वी योजना	2	895
6	6 वी योजना	1	896
7	7 वी योजना	3	897
8	8 वी योजना	3	899
9	9 वी योजना	6	900
10	10 वी योजना - 2002-2007	11	902
11	11 वी योजना	5	907
12	12 वी योजना	4	910
13	एकत्रित	7	911
14	विकेंद्रित नियोजन	3	915

3

**शहरी व ग्रामीण
पायाभूत विकास**

917

3.1	वैशिष्ट्ये / कार्यक्रम	11	917
3.2	पायाभूत विकासाशी संबंधित अडचणी समस्या	1	920
3.3	पायाभूत विकास केंद्र / राज्य धोरण	7	920
3.4	ऊर्जा/विद्युतीकरण	6	922

4

**भारतातील
आर्थिक सुधारणा**

925

4.1	पार्श्वभूमी	8	925
4.2	1991 चे धोरण	11	929
4.3	खाजगीकरण	10	932
4.4	उदारीकरण	12	935
4.5	जागतिकीकरण	21	939
4.6	L.P.G.	5	947
4.7	केंद्र राज्य स्तरावरील सुधारणा	19	949
1	MRTP	3	949
2	FERA-FEMA	3	950
3	महारत्न	1	952
4	सरकारची भूमिका - बदल	3	952
5	निर्गुतवणूक धोरण	9	953

4.8

नवीन आर्थिक धोरणांचा
परिणाम

7

956

4.9

रुपयाची परिवर्तनीयता

3

958

4.10

MNC

1

959

5

**आंतरराष्ट्रीय
व्यापार व भांडवल**

962

5.1	आंतरराष्ट्रीय भांडवल	6	962
5.2	रुपयाचे अवमूल्यन	4	963
5.3	भारतीय व्यापार वाढ व दिशा	25	965
1	आकारमान	1	965
2	वस्तुगट	10	965
3	देश/दिशा	5	970
4	मार्ग	1	971
5	योजना	2	972
6	व्यापारतोल / व्यवहारतोल	5	972
7	वैशिष्ट्ये	1	974
5.4	परकीय व्यापार धोरण	8	974
5.5	जागतिक व्यापार संघटना (WTO/GATT)	68	977
1	GATT	4	977
2	WTO - स्थापना / मुख्यालय	11	979
3	विविध परिषदा	15	981
4	विविध करार	14	985

INDEX

5	विविध Boxes – शेती करार	7	989
6	ट्रिम्स	6	992
7	वैशिष्ट्ये / रचना	4	993
8	समित्या	1	995
9	WTO आणि भारत	6	996
5.6	FDI	16	997
5.7	आंतरराष्ट्रीय वित्तीय संस्था (IMF/WB)	11	1003
1	IMF	6	1003
2	(WB) जागतिक बँक	4	1005
3	OPEC	1	1007
5.8	आंतरराष्ट्रीय पतमानांकने	1	1007
5.9	SEZ / EPZ	5	1008
5.10	इतर संघटना	4	1010
5.11	आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे सिद्धांत	1	1012

6

वृद्धि व विकास

1014

6.1	राष्ट्रीय उत्पन्न	5	1014
6.2	आर्थिक / सामाजिक विकास	5	1015

7

सार्वजनिक वित्त

1016

7.1	सार्वजनिक वित्ताची भूमिका/महसूल स्रोत	9	1016
1	सार्वजनिक आयव्ययाची व्याप्ती	1	1016
2	महसूल स्रोत	8	1017
7.2	करांचे प्रकार	76	1019
1	प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष कर	8	1019
2	कराघात	3	1021
3	कराचे स्वरूप – प्रतिगामी / पुरोगामी	3	1021
4	1991 नंतरच्या करसुधारणा	2	1022
5	महत्त्वाच्या समित्या	7	1023
6	महत्त्वाचे कर	22	1025
7	नविन कर/पुनरावलोकन कर (DTC/GST)	27	1033
8	केंद्र सरकार – राज्य सरकारांचे कर / महसूल	2	1038
9	कररचना दोष	1	1039
10	केंद्र-राज्य संबंध / परिणाम	1	1039
7.3	सार्वजनिक खर्च व कर्ज	29	1039
1	महसुली खर्च	7	1039
2	भांडवली खर्च	1	1041

3	उत्पादक / विकासात्मक खर्च	4	1041
4	अनुत्पादक / अविकासात्मक खर्च	3	1042
5	सार्वजनिक कर्ज	12	1042
6	राज्यांचे खर्च / कर्जबाजारीपणा	2	1044
7.4	अंदाजपत्रक	16	1045
1	अंदाजपत्रकांचे प्रकार	1	1045
2	अंदाजपत्रकातील घटकांचा समावेश	2	1045
3	महसुली अंदाजपत्रक	3	1046
4	भांडवली अंदाजपत्रक	2	1048
5	शून्याधारित अंदाजपत्रक	7	1048
6	अर्थसंकल्प	1	1050
7.5	तूट व तुटीचे प्रकार / FRBM	24	1050
1	तुटीचे प्रकार	11	1050
2	तुटीचा अर्थभरणा	3	1053
3	FRBM	8	1053
4	संकल्पना	2	1056
7.6	वित्तीय आयोग/इतर मंडळे	15	1056
7.7	अर्थविषयक समित्या	4	1061
7.8	इतर	3	1062

8

बँकींग

1064

8.1	RBI	13	1064
8.2	नविन योजना समावेशन	3	1069
8.3	विविध बँका	1	1070

9

बेरोजगारी / दारिद्र्य

1071

9.1	दारिद्र्य	24	1071
1	समित्या / तज्ञ गट	9	1073
2	दारिद्र्य घटक / आधार	2	1075
3	दारिद्र्याचे प्रमाण	5	1076
4	योजना / कार्यक्रम	8	1077
9.2	बेरोजगारी	32	1080
1	बेरोजगारीचे सिद्धांत	1	1080
2	मोजमाप - NSSO संकल्पना	4	1081
3	बेरोजगारीचे प्रकार / सिद्धांत	4	1083
4	बेरोजगारीची कारणे	2	1085
5	रोजगार निर्मिती योजना	16	1086
6	बेरोजगारीचे प्रमाण / लोकसंख्या	5	1092

INDEX

10**दळणवळण/
रस्ते/रेल्वे****1095**

10.1	रेल्वे	6	1095
10.2	रस्ते	11	1098
10.3	विमान	4	1103
10.4	जलवाहतूक	2	1106
10.5	पोस्टल	1	1108
10.6	एकत्रित	2	1108
10.7	दूरदर्शन / टेलिव्हिजन	3	1109
10.8	दूरसंचार	7	1110
10.9	ऊर्जा / वीज	6	1111

11**वाढ/विकास****1115**

11.1	शाश्वत विकास / आर्थिक विकास	5	1115
11.2	विकासाचे घटक - मानव विकास निर्देशांक (HDI)	11	1116
11.3	शासनाचे प्रयत्न शिक्षण आरोग्य योजना	7	
11.4	सहकार	1	1124

12**लोकसंख्या****1126****6 1126****13****कृषी****1135**

13.1	MSP / TPDS / अन्न सुरक्षा	3	1135
13.2	मत्स्य/वनीकरण/जलधोरण	1	1136
13.3	ग्रा. विकासासाठी नियोजन	2	1136
13.4	राष्ट्रीय धोरण	1	1137
13.5	अन्नधान्य उत्पादन	1	1137

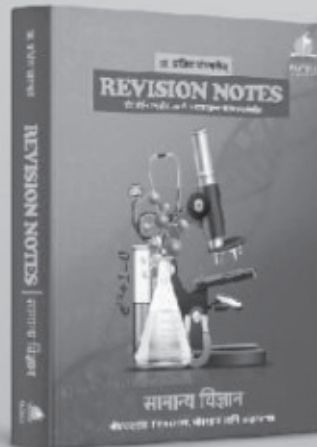
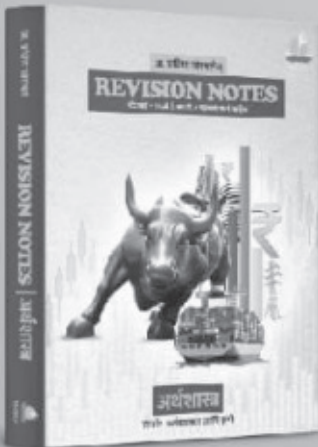
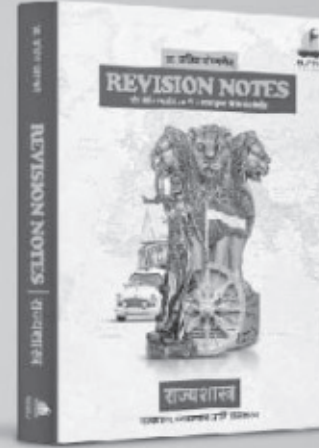
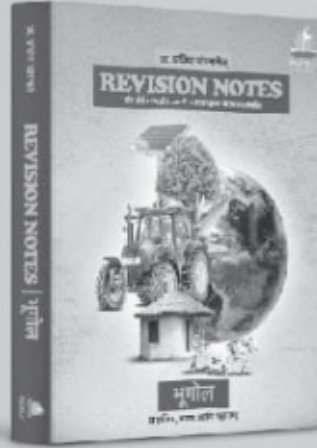
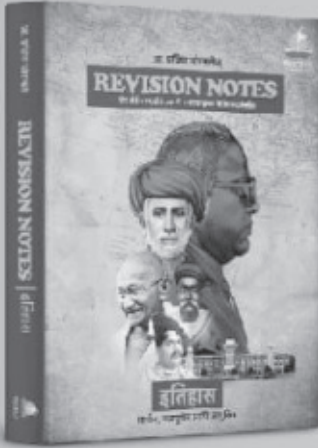
14**उद्योग / सेवा क्षेत्र****1138**

14.1	MSME - सूक्ष्म व लघु उद्योग	2	1138
14.2	सार्वजनिक उद्योग	4	1138
14.3	सेवा उद्योग	4	1139
14.4	महत्वाच्या समित्या	2	1140
14.5	अहवाल	1	1140
14.6	जागतिक परिणाम	1	1140

REVISION NOTES

परीक्षा पूर्व उजळणीला मिळेल
स्मार्ट स्टडी मटेरियलची साथ!

**लवकरच
सर्वत्र उपलब्ध**

अधिक माहितीसाठी संपर्क:

www.pravincpublication.com

9700529393